

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 80 0 Мал 111035 20 Спп
Бања Лука, 01.6.2020. године

Врховни суд Републике Српске, одлучујући о захтјеву Основног суда у Бијељини за рјешавање спорног правног питања у предмету број 80 0 Мал 111035 19 Мал, на основу одредбе члана 61г. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске” број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 и 61/13, у даљем тексту: ЗПП), члана 18. Правилника о унутрашњем судском пословању („Службени гласник Републике Српске” број 9/14 до 6/19), те члана 4. став 4. и члана 12. Правилника о раду судских одјељења (број 118-0-Сул-14-000458 од 6.2.2015. године), на сједници Грађанског одјељења, одржаној дана 01.6.2020. године, донио је

О Д Л У К У

Банка има право да од клијента наплати накнаду трошкова за извршене банкарске услуге, у које спадају и трошкови обраде кредита, па одредбе уговора о кредиту о наплати ових трошкова, било да су ти трошкови одређени или су само одредиви, нису ништаве, нити ове одредбе морају да садрже спецификацију трошкова односно износ сваког појединачног трошка кога је банка имала приликом обраде кредита.

Образложење

У правној ствари тужитеља М.Е., кога заступа М.М. адвокат из Б.1, против тужене R.b.dd ВиН., Филијала Б.2, ради ништавости одредби уговора и исплате, тужитељ је поднио тужбу суду 09.10.2019. године и тужбеним захтјевом тражи да се утврди да су ништаве одредбе уговора о ненамјенским кредитима и то: члан 5. став 1. уговора о кредиту од 20.9.2004. године, којим је предвиђена накнада за обраду одобреног кредита (од 5.000,00 КМ) у износу од 100,00 КМ; члан 4. став 1. уговора од 20.8.2010 године, којим је предвиђена накнада (на кредит од 20.000,00 КМ) у износу од 400,00 КМ; члан 4. став 1. уговора од 04.10.2011. године, у дијелу уговорене наведене накнаде (на кредит од 30.000,00 КМ) у износу од 450,00 КМ; члан 4. став 1. уговора од 17.7.2014. године, којим је уговорена накнада (на кредит од 43.000,00 КМ) у износу од 860,00 КМ; да се обавезе тужена да тужитељу исплати напријед наведене износе које је наплатила по основу обраде предметних кредита, са каматом од закључења наведених уговора до исплате и трошкове поступка.

Тужена у одговору на тужбу оспорава тужбени захтјев наводима: да је накнада на име трошкова обраде кредита предвиђена Ентитетским законима – у чл. 89. и 98. Закона о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 44/03 до 59/13, даље: Закон о банкама); да тим, а ни другим прописима, није забрањено уговарање те накнаде; да околност што у уговорима није наведено на шта се наведене уговорене накнаде односе није довољна за утврђење да су предметне уговорне одредбе

ништаве; да уговарање наведене накнаде није противно уставном поретку, принудним прописима и добрим обичајима; да се не може дерогирати јасно изражена воља уговорних страна.

Првостепени суд је, на приједлог тужене, овоме суду доставио предмет број 80 0 Мал 111035 19 Мал, са захтјевом за рјешавање спорног правног питања, наводећи да је код тога суда „у раду неколико предмета против истог туженог и са истим предметом спора“, а као спорно правно питање је навео питања набројана у једанест алинеја (од којих су нека питања нејасна, нека се понављају, нека се тичу тумачења прописа, што не представља спорно правно питање), која гласе:

-„да ли је уговарање накнаде за услуге банке на име одобравања кредита забрањено било којим важећим прописом у Републици Српској,

-да ли се одредба члана 106б. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), која одређује битне елементе уговора о кредиту, може тумачити на начин да је уговором о кредиту забрањено уговарати посебну накнаду за трошкове обраде кредита,

-да ли је сврха прописа о „фиктивној“ каматној стопи управо то да се у јединственом проценту ефективне камате прикажу и номинална каматна стопа и сви трошкови обраде кредита,

-да ли је, у случају постојања евентуалне неквалификованости давања кредита, уговор ништав или само побојан,

-уколико је банка понудила закључење уговора о кредиту са одређеном или одредивом каматом и трошковима обраде кредита, те корисник слободном вољом прихватио закључење таквог уговора, да ли се може сматрати да је банка поступала супротно начелу савјесности и поштења, како је оно дефинисано у члану 12. ЗОО, или се ради о поступању у складу са чланом 10. ЗОО који прописује начело слободе уређивања облигационих односа,

-да ли се одредба уговора којом се уговара плаћање одређеног или одредивог новчаног износа може сматрати ништавом у смислу члана 47. ЗОО,

-полазећи од тога да је међу парничним странкама неспорно да уговор о кредиту не би ни био закључен да у њему није садржана одредба о накнади трошкова обраде кредита, те да ова одредба уговора у суштини одређује цијену давања кредита, да ли је могуће утврђивање дјелимичне ништавости уговора само у односу на ову уговорну одредбу када став 1. члана 105. Закона о облигационим односима изричито прописује да „ништавост неке одребе уговора не повлачи ништавост самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе и ако она није била ни услов уговора ни одлучна побуда због које је уговор закључен,

-да ли одредбе члана 142. Закона о банкама и члана 54. Закона о заштити потрошача у Босни и Херцеговини („Службени лист БиХ“ број 25/06 и 88/15) прописују обавезу банке да специфицира из чега се све састоји накнада за трошкове обраде кредита или прописују обавезу банке да на јасан начин искаже укупну суму трошкова коју је корисник кредита дужан исплатити банци,

-имајући у виду да, ако је неки уговор ништав или ако је ништава нека одредба тог уговора, онда та ништавост постоји од момента закључивања уговора те она не настаје доношењем судске пресуде, нити се тада заснива било каква обавеза, поставља се питање када је настало неосновано богаћење тј. да ли је оно настало оног момента када је банка наплатила износ трошкова обраде кредита или оног момента када је донесена пресуда којом се утврђује ништавост уговорне одредбе те, сходно томе, када почињу тећи застарни рокови за неосновано богаћење“.

Првостепени суд није у предметном захтјеву изложио и сопствено тумачење спорног правног питања већ је поставио бројна питања, без става тог суда о истима, указујући при том на начела савјесности и поштења те једнаке вриједности узајамних давања код двострано обавезујућих уговора.

Како наведена правна питања нису постављена у духу одредби ЗПП које дефинишу овај појам, спорна правна питања, према налажењу овога суда, своде се на слиједеће питање:

„ Да ли банка има право на наплату накнаде трошкова банкарских услуга, у коју спада и накнада за трошкове обраде кредита, садржана у уговору о кредиту, с обзиром на вољу уговорних страна, изражену приликом закључења уговора, о прихватању свих елемената уговора о кредиту, да ли се уговорна одредба о плаћању одређеног или одредивог новчаног износа може сматрати ништавом у смислу одредбе члана 47. ЗОО, те да ли износ трошкова банке, садржан у тој одредби, мора бити специфициран?“

Према одредби члана 61а. ЗПП, уколико пред првостепеним судом у већем броју предмета постоји потреба да се заузме став према спорном правном питању које је од значаја за одлучивање о предмету поступка пред првостепеним судовима, првостепени суд ће, по службеној дужности или на приједлог странке, захтјевом покренути поступак пред Врховним судом Републике Српске. Сагласно одредби члана 61б. став 1. истог закона, означени захтјев првостепеног суда треба да садржи кратак приказ утврђеног стања ствари у конкретној правној ствари, наводе странака о спорном правном питању и разлоге због којих се суд обраћа са захтјевом за рјешавање спорног правног питања, а суд ће уз захтјев приложити и сопствено тумачење спорног правног питања.

У конкретном предмету испуњени су процесни услови, прописани наведеним законским одредбама, да би Врховни суд Републике Српске, по захтјеву суда, заузео став о спорном правном питању.

Према одредби члана 89. тада важећег Закона о банкама, Агенција за банкарство има право да регулише накнаде које банке наплаћују у случајевима споразума банака о висини накнада или другим некоректним пословањем, супротно прописима те Агенције.

Одредбом члана 49. Закона о штедно - кредитним организацијама („Службени гласник Републике Српске“ број 93/06) прописана је дужност те организације да у пословним просторијама истакне на видно мјесто опште услове пословања, под којим условима се подразумијевају и накнаде и провизије које се зарачунавају кориснику кредита, као и њена дужност да, прије закључења уговора о пружању појединачне услуге, у писаном облику клијенту предочи све битне услове уговора из којих су јасно видљива права и обавезе уговорних страна.

Сагласно одредби члана 103. ЗОО, уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима је ништав ако циљ повријеђеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Уговор о кредиту (који је дефинисан чланом 1065. ЗОО), мора бити закључен у писменој форми и њиме се утврђује износ, као и услови давања, кориштења и враћања кредита (члан 1066. ЗОО). Наведене одредбе не садрже ближе уређење осталих права и

обавеза уговорних страна, па ни право банке да од корисника кредита наплати трошкове поводом закључења уговора о кредиту, а како то право уговором није ни искључено, а уговор је закон за странке, уговорне странке су у обавези да уговорене обавезе испуне у свему како оне гласе.

Обзиром да су одредбе уговора о кредиту, којима је регулисана накнада за обраду кредита, јасне, недвосмислене и одређене, а имају правни основ у банкарским прописима и интерним актима банке (у која акта клијенти имају право увида и разјашњења свих евентуалних нејасноћа), те да другим прописима уговарање ове накнаде није забрањено, као и да су наведени уговори производ сагласно изражене воље уговорних страна, по оцјени овога суда, нису испуњени услови за утврђење ништавости тих уговорних одредби у смислу члана 103. у вези са чл. 105. и 47. ЗОО.

Како остала питања, која су у поднеску првостепеног суда означена као спорна правна питања, због напријед реченог немају карактер спорних правних питања које предвиђају одредбе ЗПП, овај суд се тим питањима није ни бавио.

Из наведених разлога Грађанско одјељење Врховног суда Републике Српске је примјеном одредбе члана 61 г. став 1. ЗПП, одлучило као у изреци.

Замјеник Предсједника Грађанског одјељења

Горјана Попадић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић